Ч. 192. (691.) Львів, четвер дня 30. серпня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В займитих теріторіях 4 кон.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня раз крім понеділка.

Умови передплати у Львові:		В краю і державі:		За границю:	
На рік	24·— К.	На рік	32·— К.	В Німеччині	37 мар.
„ півроку	12·— „	„ півроку	16·— „	В Америці	11 дол.
„ чвертьроку	6·— „	„ чвертьроку	8·— „	В наших державах	34 фр.
„ місяць	2·40 „	„ місяць	2·70 „		

Кріза в Польщі.

Дня 25. с. м. появив ся приказ, силою котрого вилучено з польського війська помічний корпус і віддано його до розпорядимости австро угорської армії. Всі леґіонові відділи удають ся на фронт. В польськім королївстві остають тільки рекрути. На фронт відходять так австрійські піддані, як і ті з королївства, що зложили присягу.

Всі польські круги, зближені до Ради Стану, признали повисше оречене як суперечне актови з 5. падолиста і задемонстрували на нього ухвалами, котрі візвали Раду Стану, щоб подала ся до димісії. І справді дня 26. с. м. Рада Стану рішила розвязати ся, а ліквідацію свого відношеня до держав полишити реґенційній Раді, зложеній з арх. Каковського, кн. Любомірського і Немойовського. Рівночасно ухвалила Рада Стану покликати до житя переходову комісію, котра зліквідувала би дотеперішні аґенди Ради Стану.

Через ухвалу Ради Стану тратить польське королївство завязок польського правительства. Доба творення польської держави на основі акту з 5. падолиста повінчилась отже цілковитим неповодженем.

Що так оберне ть ся справа будучої польської держави, можна було сподївати ся. Від самого початку окупації польського королївства заявляли там Поляки на кождім кроці своє неприхильне становище супроти Німців. Тільки нечисленні фракції вели політику приязну для осередних держав. Помимо того осередні держави виступили перед світом з актом 5. падолиста, маючи мабуть надію, що тим приєднають собі ціле польське населене королївства. За актом пішло постепенне творене польської державности. Приказом австрійського цісаря віддано леґіоністів, підданих австрійських, польській Раді Стану як завязок польської армії. Минали однак місяці, а до тої армії майже ніхто не зголошував ся (утворено заледво один малий баталїон). Настрій польської суспільности до окупаційних властий не то не поправив ся, а ставав щораз більше ворожий.

Прийшла російська революція, а відтак згода коаліції на проклямацію російських Поляків. Російська орієнтація в польськім королївстві перемінилась на коаліцийну орієнтацію, яка бачила спасене польського народу в побіді коаліції. Становище Ради Стану було щораз незавиднійше, її повага щораз менша. Деякі ліві партії відкликали з неї своїх заступників.

Опісля прийшла відмова присяги з боку польських леґіонів, хоч формулку присяги уложено в порозуміню з польською Радою Стану і з польськими леґіонами.

І Поляки з Галичини спочували з своїми конґресовими братами.

Осередні державн зазнавали з кождем днем щораз більшого розчарованя.

Природним наслідком сього був звісний вже приказ що до висилки леґіоністів на фронт, а з сим демісія Ради Стану.

Як консеквенція акту з 5. падолиста утворена Рада Стану зазначила своє становище супроти українського питаня тим, що проголосила клич за прилученем до Польщі українських земель, що належали колись до „польської републики“.

З актом 5. падолиста вязав ся ще й другий на українську землю в виді відокремленя Галичини. Тепер той акт втратив свою силу, а через те і відокремлене Галичини пішло поки що ad acta.

Проф. Грушевський про акт з 5. падолиста.

(Кінець).

Принціпіяльну згоду австрійського правительства на таку реформу їм, очевидно, і удалось отсе здобути при нагоді проголошеня самостійної Польщі. На зверх се мало характер нагороди, компенсації австрійським Полякам за те, що їх не допущено до добродійств польської самостійности. Але хто знає хоч трохи польсько австрійську політику, тому не треба по ясняти, що альфою і омеґою її все було задержане в польськім володїню цілої Галичини і з становища реальної польської політики забезпечене його важнійшим далеко важнійше від усяких зверхнїх державних форм.

Останніми днями зявив ся документ, який досить докладно характеризує сю сторону польської політики і звільняє нас від потреби звертати ся до инших ілюстрацій її. Се промова голови польського кола Л. Білїнського, керманича внїшньої польсько-австрійської політики, проголошена на зборах польських парляментаріїв у Кракові 3—4 жовтня (цитую її за Р. Вѣд. Н·р 269). Вона мала на меті пояснити становище австрійських Поляків що до проголошеня польської самостійности в її останнім, варіянті, що вже тоді був рішеним фактом. По словам авторитетного оратора, польське віденьське коло весь час, в 1914 і в 1915 роцї стояло за таке розвязане польського питаня, яке полягало „в прилученю нероздільного Королївства Польського до неподільної Галичини задля утвореня Польської держави в союзї з Австрійсько-угорською монархією[1]).

Австрійське правительство дало свою згоду на сей проект,

Тим самим Австрія не могла вже згодитись і на включене в склад сеї самостійної Польщі своєї Галичини.

По думці д-ра Білїнського, галицькі Поляки „не вважаючи на всю прикрість свідомости, що вони зістають ся поза сею державою, повинні всіми силами помагати її утвореню“, навіть в такій формі. Тим більше, що в тім разї „коли-б побіда центральних держав не була повною“ (себто Німеччина не вдержалась при своїй перевазї) міжнародний конґрес міг би й змінити дещо в останнім проектї польської самостійности, — а тим часом дещо приходило й на потїху. „Я мав нагоду говорити на сю тему з мінїстрами і довідавсь, що в наших правно-державних відносинах мають наступити переміни: наша автономія буде значно розширена, з'явить ся якась нова Галичина, своїм устроєм мало відмінна від будучого устрою Польського царства, пояснив промовець.

Промова ся для нас має інтерес, як найновійше признане того, що для польських політиків Австрії „нероздїльність“ Галичини і царства Польського, себто задержане польського володїня в звязаних з польськими землями краях українських, білоруських, литовських, являєть ся першою умовою всяких політичних комбінацій. В такім же дусї, очевидно, треба розуміти і винесену на тих же зборах резолюцію, що „коло“ стоїть незмінно на своїй прихильній позиції і протестує „против всяких плянів роздїлу польських земель“.

І так польські політики встигли добити ся формальної обіцянки того, що д-р Білїнський назвав „новою Галичиною, мало відмінною своїм устроєм від будучого устрою царства Польського“, будучої польської держави.

Сї слова служать польським коментарем до слів цісарського рескрипта, теж доволї проречистих, що Галичинї (неподїльній, очевидно) будуть дані такі широкі автономні права, які тільки можуть бути погоджені з приналежністю її до цісарства, инакше сказавши — її реальні звязки з монархією мали б бути зведені до мінїмум. Се все звучить як обіцянка більшого, навіть ніж жадали старі соймові резолюції 1860 х р.

Розуміє ть ся, сей цісарський рескрипт викликав страшенну трівогу в політичних українських кругах Австрії й енерґічні протести против сеї автономії

як небезпеки „повного поневоленя українського народу Поляками“[2]).

В нашій хроніцї були одмічені виступи українських парляментарних клюбів, про які досі появились відомости. З другої сторони великого занепокоєня наробила цісарська обіцянка в тих словянських кругах Австрії, котрим приходить ся вибрикувати боротьбу з нїмецьким елементом. Уже давно австрійські пангерманісти, або „всенїмцї“ (Alldeutsche), як їх там називають, симпатизували з польськими проектами повного вилученя Галичини з австрійського житя, — маючи на оцї інтереси Нїмцїв в Австрії. Досї славянський елемент становив більшість в Австрії і незважаючи на всї штуки „виборчої ґеометрії“ — штучний подїл виборчих округів і парляментських мандатів, депутати славянських народностий все таки становили більшу половину віденського парляменту; правда обєднувались вони рідко, але їх численність все-ж становила певну гарантію „на про всяке“.

Вихід же з парляменту і взагалі з політичного житя Австрії найбільшої з її „коронних земель“, якою була Галичина — відокремлене її в окремий край тільки дуже легко звязаний з монархією, відразу дало-б величезну перевагу германїзмови. Тим поясняєть ся, що разом з Українцями з приводу рескрипту занепокоїлись і представники инших славянських народностий.

Телеґрама з 7 падол. сповістила про відбуті в Відні збори „всїх словянських партій Австрії“, що без ріжниці орієнтацій однодушно запротестували против „окремого рішеня галицької справи“ — трактованя галицької автономії в виді виїмку з загальних норм. Особливе ж занепокоєне й трівогу виявляють чеські партії, бо-ж Чехам перевага германського елементу в Австрії загорожує найгірше.

Чи будуть мати вплив всї сї осторогн й протести? Чи буде переведена реформа галицької автономії по мислї рескрипту? Се дуже трудно вгадати.

Цісарський рескрипт появив ся в момент дуже критичний. Два тижні перед ним вистріл Адлера змусив австрійське правительство зректи ся абсолютистського режіму й устами нового мінїстра-президента пообіцяти відновлене діяльности парляменту в найблизшім часї. А два тижнї по своїм рескриптї, 8 с. ст. падолиста попрощав ся з світом „сивий монарх“ Австрії. Його рескрипт був останньою прислугою, відданою ним польським правлящим кругам, котрих щирим протектором і прихильником він був за все своє довге правлїнє, і може нїде ся утрата не викличе таких щирих жалів, як власне в сих кругах.

[1]) Тут мабуть не добре перекладено: мова йде, очевидно, не про „союз“ з Австрією проєктованої Польщі, а про державний „звязок“.

[2]) Телеґрама Р. Вѣдом. Н·р 258.

З польською аристократією вязали покійного тісні й непохитні звязки, він щиро довіряв їй і на галицькі відносини все дивив ся її очима. Завдяки тому польська шляхта за його правліня закинула свою традицийну фронду супроти Австрії й проголосила себе вірною опорою трону (przy Tobie stoimy i stać chcemy!) Зате і з свого боку покійний цісар підтримував її незмінно, в рішучі моменти пускаючи в рух навіть свій особистий вплив.

З мемуарів одного з польських міністрів напр. ширші круги недавно довідали ся, що виїмкові права галицького сойму в справах шкільництва, — що без його згоди правительство не може в Галичині засновати навіть державної середньої школи з українською мовою (такого права не має більше ні один сойм в австрійських землях),

В

його наступнику галицькі Поляки ледви чи матимуть такого щирого, рішучого і впливового протектора, яким був покійний — найбільш авторитетний монарх, якого мав на собі австрійський трон.

Через отсюж особисту авторитетність і популярність, яку в такій високій мірі мав покійний, зміна на австрійськім престолі, стає важним фактом, незважаючи, що смерть 86 літнього старця не могла ні для кого бути несподіванкою Вона матиме чимале значіне в великій кризі, яку переживає Австро-Угорщина. (Далі розказуєть ся про постепенне підпадане Австрії під вплив Німеччине).

От у сих обставинах і смерть старого цісаря Австрії, котрого 68-літне пановане зробило немов якимсь палядієм її великодержавности, її суспільности, її авторитету, приходить ся оцінювати як утрату Австрією одного з тих чинників, які хоронили її старий престіж

З будe

остаточно рішати ся й найбільш інтересна для нас з проблем її внутрішньої політики — ся справа галицької автономії, видвигнена останнім актом покійного.

Поки що вона завмерла в переходовім моменті, що відділює старе пановане від нового. Скликане парляменту, обіцюе за житя покійного на січень, тепер підсуваєть ся далі. Пройде трохи часу, поки з під жалібної крепи, що повила Австрію, проглянуть реальні прикмети нового курсу її, і може бути, що намісць вилучення Галичини він видвигне й постановить на чергу инші справи

До кризи в Українськім Ґен. Секретаріяті.

Стокгольм. „Русская Воля“ жалуєсь на цензуру, що она не перепустила заяви українського провідника Винниченка, поміщеної в париськім дневнику Intrasigeant і сконфіскувала телеґраму, що доносила про ту заяву.

Винниченко жадав сповненя бажань Українців перед кінцем війни та утвореня осібної української армії в силі трох міліонів жовнірів, що малиб служати лише для оборони українського фронту.

Винниченко закидає коаліції, цілковиту байдужність супроти Українців і жадає, щоби Франція і Англія заґварантували Українцям політичну автономію.

Відкидає далі закид, будім то український рух був піддержуваний за німецькі гроші. Українці не потребують німецьких гроший. Вони самі зложили понад міліон рублів на цїли руху. Чим більше російське правительство противить ся жаданям Українців, тим більше звертають ся їх очи на Австрію і Німеччину, які мають богато приятелів в Раді. Винниченко жадає в кінци пашпортів для осібних представителів Українців на конференції в Стокгольмі. На случай відмови попросять вони галицьких Українців, щоб їх заступили.

*

„Oesterreichische Morgenzeitung“ у власній телеґрамі, одержаній зі Стокгольма, приносить вістку про спільну димісію членів Українського Ґенерального Секретаріяту. — Головою вибрано соціяльного революціонера Рявцева, який стоїть рішучо ґрунті самостійности України.

З тернопільського побоєвища.

(Далї).

Наслідком такого нерівномірного поділу землї було те, що румунський селянин дуже зле відживляв ся, що через те був мало відпорний на недуги, та що між селянством замітна була велика смертність. В богатій Румунії з пересічними жнивами, обчисленими на 80 міліонів гектолітрів, голодувала десята часть населеня.

Не буду входити в инші числа, наведені Ґерстнером, але зверну увагу на висновок який він підчеркує, що в Румунії так довго не можна буде мати щирого сусїда, доки в тій державі не буде рішене мужицьке питанє в новочаснім змислі. В Румунії не сміє розходити ся о те, щоби 2000 осіб з найвисшого стану посїданя купало ся в шампані, але о те, щоби поневолений селянин дістав щось трохи більше, як пригоршу мамалиґи, яка хиба на те вистарчає, щоби його оберечи перед голодовою смертю. Пересунене власности землї з більшої посілости на користь селян, являє ся в Румунії конечністю.

Се питанє викликала війна, а хто знає, чи воно не розвине ся в Галичині і чи його розвязка не стане державною конечністю, бо часи панщини по війні мусять устати, а брак робучих рук збільшить ся.

Такі думки огортали мій ум, коли я бачив безмірні пусті поля. Мою задуму сполохала поява німецьких батерій, що йшли на позиції. Чудові, великі коні, прегарно відживлені, а на них прекрасно одягнені, кремезні жовніри половили мої очи. За ними їхали трени. Все те разом викликувало подив. Коли Німеччина в четвертім році війни може почванити ся такою величною армією, то не ма сили, яка могла би її побороти. Навіть голод не вдіє нічого, бо кождий німецький жовнір і кожда німецька одиниця свідомі того, що Англія та її союзники хотіли господарське житє Німеччини зломити, а її саму розбити. А ся свідомість, поперта знаменитою адміністрацією, розбудила національну гордість і викликала енерґію, о яку розібють ся всякі ворожі заходи. Голод вже видержав німецький нарід, та перебуде всяке инше лихо.

В несповна годині опинив ся я у Тернополи. Вїжджу на львівське передмістє, та з него буквально нїчо не остало. Щ-зли доми і млин. Церква поцілена ґранатами. В місті попалені хатки, або розбиті гарматними стрілами. Нема ні одного дому, де були би всї вікна Ринок оцілів. Від улиці Перля стоять спалені доми. Найбільше спустошене слідне коло старого будинку ґимназії. Тут, по обох боках улиці погоріли доми. Чудом стоїть неушкоджений дім „Народної Торговлї“, якої склеп розграблений і готель Адлера, бо з трьох сторін згоріли доми. Улиця Міцкевича (давнійше Панська) рівнож зрабована і спалена. Прекрасний парохіяльний костел ушкоджений, а всі вітражі потріскали. Зелізничий дворець спалений і розбитий. Передмістє микулинецьке потерпіло зглядно мало, а микулинецьке ненарушене.

Три дни грабили і палили московські війська склепи і доми. Хто явив ся на улиції, на сего стріляно. На жаль — як оповідають пошкодовані — участь в грабіжах брали також російські офіцири, які револьверами вимушували від своїх жертв грошевий окуп. Ціле пекло лютувало в Тернополи протягом трьох днів. Пожежа, стрілянина по улицях, зойки людий та гомін гармат союзних військ — все те доводило до божевіля нещасливе населене.

Шукаю за нічлїгом по готелях. Два з них зайняті гістьми, а в готели Адлера зрабували московські війська всю постіль, так що нема на чім покласти голови. Завдяки др. С., я та двох моїх товаришів подорожи опинило ся в його гостиннім домі на нічлїгу. Та і сего дому, власности Кузьмінського, війна не пощадила. Фронтовий будинок спалений, а в офіцинах крівля розбита ґранатами.

В Тернополи склепи в більшости позамикані, а одна одинока реставрація Пунчерта видає вечері (печеня) по чотири корони, а обід (зупа і печеня) по пять корон. Хліба і муки не дістаєш ва лік. В каварні Бульвард можна покріпити ся кавою і чаєм. Коло години 8 ої темнота залягає місто, бо електричне світло знищене. Сумно і тихо, а тільки гомін наших мерзерів нагадує, що я недалеко фронту. Стріли тривожать мене, але не на довго. Привикаю до них і під акорди сеї некольної музики засипляю сном блаженних.

Около семої години рано найблисшого дня сиджу вже на возї та їду в напрямі Микулинець Минаю цвинтар з ушкодженою каплицею та згадую в молитві нещасливого проф. Романа Цеглинськоао і його сина, що в подружженю покінчили зі своїм житем. Був се тип взірцевого учителя. За несповна трийцять літ служби не мав ані одного дня відпустки. Коли на кілька днів перед наїздом питав свою власть, що має зі собою робити, дістав у відповідь, щоби під грозою дисциплїнарки пильнував будинку і актів. Лишив ся нещасливий у глибокім почутю обовязку.. а власть закпила собі навіть з найблизшого свого окруженя і не лишила ся пильнувати будинку та актів. На чию совість падуть ті дві жертви?

Минаю Березовицю велику, Чорторію, Мишковичі, Луку. Села мало знищені, з виїмкою церкви в Березовиці і костела в Мишковичах. За те попалені двори, бровар, млини ще в році 1915, коли наші війська зближали ся під Тернопіль. Більшу посілість нищили московські війська без пощади. З Березовиці утікали московські війська так скоро, що забули спалити стайню ними збудовану, покриту соломою і городжену хворостом. Там видержували коні серед трьох острих зим.

(Далї буде).

Недобір державного буджету.

Оголошене замкнене державного рахункового року по день 30 червня с. р. виказує недобір в сумі понад 3 і одної четвертої міліярда корон, отже стан, супроти котрого кождоразовий, навіть найслабший передвоєнний буджет представляєть ся дуже корисно.

З суми розходу можна вилучити вправді трохи менше як 2 міліярди видатків на чисто воєнні цїли, отже тягар, котрий устав би з хвилею заключеня мира; з другого боку зросте зате сума державних видатків на цїли воєнної помочи і опіки. Через піднесене суми доходу з деяких жерел — як на примір податок від виробу пива і горівки — буде знов можна вправді піднести значно оконечну суму державних доходів, не менше однак понад два міліярди видатку не мають ніякого покритя і не знайдуть його инакше, як тільки через створене нових надзвичайних жерел доходів.

Нові надзвичайні жерела державного доходу, се з правила знов не що иншого, як нові великі податкові тягарі.

З тої причини пише „N. fr. Presse“:

Число державного недобору буде рішати через цілі десятки літ про наш спосіб житя, воно змінить умови праці, обмежить свободу посіданя, а залежність одиниці від держави зробить далеко прикрійшою. По заключеню мира прийде тяжка хвиля, а воєнні кошти зроблять те, що недостаючі міліярди треба буде доставити з всяких можливих жерел, витиснути з всякої форми маєтку і доходу. Богаті і бідні будуть мусїли зложити свою данину, ніхто не може бути ощадженим і житє для кождого буде тверде. Щоби дістати так весові суми доходу, треба буде обтяжити загал населеня, обтяжити оплатами середники поживи, вуголь, нафту, муку і хліб а хто знає, чи не покажеть ся потреба змонополізувати торговлю збіжем через державу. — Коли подумати про те всьо, робить ся тяжко на серцю.

Війна.

Нагальні бої на схід від Ґориції. Нові успіхи на буковинсько-молдавськім фронті.

ВІДЕНЬ, дня 28. серпня. З воєнної пресової кватири доносять:

На високорівні Гайліґенґайст і на схід від Ґориції вели ся вчора при незміненім положеню дуже завзяті боротьби. Також вчора пополудни велась завзята борба на високорівні Байнзіцца-Гайліґенґайст, а опісля о Монте Сан Ґабріеле. Всі наступи Італійців скінчились на нічім. Західний склін суґорба 549 представляєть ся як стрімка грань, що замикає долину горішної Сочі на південь від Сельо. Італійці даремно підприняли на той суґорб десять наступів. По геройськи боронили того становища полки ч. 47 і 66. Неприятель даремно пробував здобути Монте Сан Габріеле, однак його відперто серед важких втрат. Італійське воєнне звідомлене з дня 26. серпня доносить про здобутє двох моздірів 30 5 цм. Се неправда. Ми полишили Італійцям лише одну ляфету, яка не надавала ся до вжитку. Все инше ми забрали, а могли ми се тим лекше вчинити, бо ми уступили після пляну без ворожого впливу на се.

З воздушної боротьби на італійськім фронті.

ВІДЕНЬ (Ткб). В боротьбах о Монте Сан

Ґабріеле взяла участь просто нечувано велика скількість італійських літаків; було їх всего 233. Сим разом атаковано бомбами не військові предмети поза боєвою лінією, але з висоти 300—400 метрів кидано бомбами на наші хоробрі війська та острілювано з гори наші позиції скорострілами. Наша піхота найшла ся отже в шаленім огни зі всіх сторін, бо і з противежних неприятельських стрілецьких ровів пражено її убийчим огнем. Формальна хмара літаків висіла над нашими лініями. Лише дякуючи хоробрости наших військ лишилась гора Монте Сан Ґабріеле в наших руках, коли Монте Санто є вже в італійських руках. Наше стратеґічне положенє лиш не богато через те змінилось і дальше є дуже корисне.

Звідомлене італійського ґенер. штабу.

З дня 28. серпня.

На цілім фронті боєвім артилерія відгриває головну ролю. На високорівні Баінзіцца наші війська поступають дальше вперед та стрінулись з неприятелем. Сильні частинні наступи запевнили нам посїдане кількох становиш, яких неприятель не вспів нам відобрати своїм протинаступом. Некорисні воздушні умови утруднювали діяльність наших літаків

Наміри Кадорни.

ЦІРІХ. (Ткб.). Осягнений здобутєм Врха місцевий успіх, хоче Кадорна використати в той спосіб, щоб на північнім фронті над Сочею здобути високорівню Баізіццу і таким чином опанувати добре збудувану сїть доріг на північ від Трієсту. Австрійська воєнна управа намір той знівечила, пересунувши свої війська в зад на схід від Врха до добре приготованих становиш, замінюючи в той спосіб пролім фронту, якого Італійці хотїли там доконати, в мале усупленє. Таким чином цілковито спаралїжовано італійський стратеґічний успіх між Врхем і Ауццою.

Зі східного фронту.

Коло Совеї супроти наступу переважаючих сил були ми приневолені опорожнити здобутий сугорб. В окрузї армії ґен полк. Крітека австро угорські та німецькі полки видерли Росіянам по завзятих боротьбах село Боян і становища на Доджоку. Ми взяли понад 1000, 6 гармат і численні скорострїли.

Між Дністром і Прутом.

ВІДЕНЬ, 28. серпня. Воєнна пресова кватира доносить: Успішне підприняте, виконане між Дністром і Прутом, поправило значно наші становища на схід від Чернівців. Крім того ми заатакували після пляну сугорби Должок і село Боян. По сильнім артилерійським приготованю вчора пополудни німецька й австро угорська піхота по двогодинній боротьбі здобула неприятельські становища в области Должока і Боян. Серед 1000 полонених є 21 офіцирів. В Молдавії видерто ворогови кілька становищ на краю сугорбів на північний захід ві Фокшан.

Митрополит у Відни.

В часї повитаня Митрополита у Відни посол Сінґалевич як відпоручник комітету втікачів виголосив слідуючу щиру і гарну промову:

Найдостойнїйший наш Архипастирю! Ось і сповнило ся нам наше гаряче бажане, до якого злїтали трівожно наші мисли, сповнилась нам довго ожидана, щаслива хвиля, в якій можемо знов між собою побачити і повитати Тебе, Наш Дорогий Княжю Церкви.

Представники укр. віденської громади і українських збігців, яких воєнне лихолїтє заставило покинути рідні сторони, виходять на стрічу Тобі наш Найдостойнїйший Гостю і по трилїтній розлуці з глубини серця, переповненого правдивою утїхою і пошаною, складають Тобі моїми устами свій найсердечнїйший привіт, свого пієтизму повну чолобитню.

Витаємо Тебе Наш Архипастирю в повороті з далекої країни, куда на важке заслане загнала Тебе злоба ворога у відплату за Твою безпримірну любов до рідного народу, за готовість самопосвяти для святої справи, — та звідкіля вертаєш між нас озорений авреолею народнього мученика і блеском світлої побіди.

Бо трівоги тяжкий час, у велику пору, коли у світовій війнї мала рішати ся доля нашого політично поневоленого народу, та коли піднялась проти нього пекольна нагінка, Ти не опустив свого становиска, але рішив ся разом з ним остати, піти на очевидну особисту небезпеку, та бути йому невідступним дорадником, опікуном і батьком. За се постигло Тебе заслане, яке Ти, Богу дякувати, щасливо перетревав, а яке здобуло Тобі в наших серцях невисказану вдячність, а по цілому світови найвисшу пошану і невмирущу славу.

Вирваний насильно з нашого осередка на ті довгі три роки, що стілько заважили своїми подіями в історії цілого людства, як також і нашого народу, Ти не переставав нам бути духовим провідником, а Твій світлий примір незломности і самопосвяти був ідейним дороговказом для Твого народу, який за час воєнного лихолїтя видав з поміж себе тисячі і тисячі героїв на приніс безліч неповинних жертв своєї національної приналежносто характерности і вірности.

Ти Найдостойнїйший Владико страдав важко там на засланю, однак Твої злидні і терпіня приносили полекшу всім тим жертвам, що в імя національної справи мусїли страдати туг під наругами, побоями, в увязненю, всім тим, що оплакували невинно замучених батьків, мужів, братів, всім тим, що потратили своє найдорозше, або марнїли в своїм скитальстві і убожестві з далека від рідньої сторони, всім, що по перенесеню тих злиднів лягали в чужу землю на вічний відпочинок.

Та, як Ти Найдостойнїйший вертаєш нинї як побідник і тріюмфатор по своїх муках, так кріпить нас надія на побіду і красшу будучність нашого народу, що на всїх просторах своєї землї почуває себе єдним національною культурою, державною традицією, єдним своїм національним ідеалом.

Вертаєш нам Дорогий Владико з краю вікової неволї нашої нації, де довело ся Тобі дожити тої чудової історичної хвилї, коли там закований український нарід з засобом внутрішних сил та історичних традиций скинув зі себе тверді окови і на волі витав Тебе в осередку своєї успішної боротьби за визволенє України.

Ти дожив там тої безконечної втіхи і вдоволеня ізза побіди тої ідеї, за яку Ти терпів на ідейних верхах Твого народу, ізза якої для Тебе Наш Вожде було солодко хотьби житє положити.

І ми витаємо Тебе довго ожиданого як вістуна пробудженої України раді з Тобою остати гуртом до дальшої праці для здобутя і по сім боці кордону красшої будучности в імя прав самоозначеня долї народа, за які пролилось ціле море української крови, за які борють ся і лягають головами українські добровольці.

Замучені воєнними злиднями, що наші веселї, тихі села перемінили в одно згарище-руїну, в один сумний цвинтар, ми по втратї культурного доробку цїлих поколїнь, розсіяні в скитальстві на чужині, щасливі Твоїм поворотом зі скаргою на устах немов діти зближаємо ся до Тебе як до свого доброго Батька і кличемо: Витай нам Наш Князю! — Веди нас Владико! — Розрадь нас і поміч подай Добрий Батьку!

*

Цісар надав митрополитови Шептицькому великий хрест ордеру Леопольда.

*

Митрополит був ві второк на послуханю у матери Цісаря Карла архикн. Марії Йосифи.

*

Митрополит відвідав вчера президента мінїстрів Зайдлера і міністра заграничих справ ґр. Чернїна як також управителя міністерства справедливости Цеіклїнського.

З днем 6. вересня здержимо висилку всім, котрі до тої пори не вирівнають залеглости і не пришлють предплати за вересень.

НОВИНКИ.

— **Особисті вісти.** Посол Романчук по 3 лїтнім безперериввім пробуваню в Відни виїзджає звідтам на довший час, отже письма і посилки, які висилають ся під його адресою чи до Парляментарної Репрезентації чи то до Запомогового Комітету чи до Культурної Ради чи таки до нього самого в економічних, культурних, політичних або инших таких справах, треба посилати під адресою дотичних орґанізацій або поодиноких инших людий у Відни.

— **Коли буде парлямент отворений.** „Korrespondenz Austria“ доносить, що президент мінїстрів подав як речинець отвореня повної Палати послів час около 20. вересня. Одною з найважнїйших праць Цалати буде управильнене проживних справ,

— **Нова господарка в Станиславівщині.** В надісланій статї зі Станиславова вчорашний „Kurjer Lwowski“ між иншими пише таке:

„Про реквізиції не забули. Але забули, що нам потрібний пр. телеграф, забули, що хоч вже осінь зближаєть ся, більшість сіл знищена та треба занятись їх відбудовою. Досї ще не приїхала експозитура централї для відбудови, навіть не заіменовано для неї нікого по раднику Бужинськім, якого перенесено до Кракова. І ведеть ся господарку без найменшої гадки про будучність. Хоч повіт знищений і не зможе сам собі вистарчити, проте централя „Ovum“ вже вивозить з нього два ваґони яєць. І ніхто не в силї перешкодити сьому. А чи населенє буде мати з чого жити, проте ніхто не питає“. — Так пишеть ся в часописи в огляду на цензурні відносини, а що дїєть ся там в дїйсности, того не в силї друком представити, а хоч би й найшов ся такий мистець пера, так не допустить того на світло дня мистець олівця.

— **„Укр. Самаританська Поміч у Львові“.** Про сю інституцію писали ми обширно ще в 1915 р. Ведена визначними особами з кругів львівської інтеліґенції, опікувала ся вона головно полевим шпиталем очних недух при вул. Коперніка в будинку укр. духовного семінара, опісля передала ту інституцію під оруду військових властий.

З уваги на се, що східна Галичина тепер вільна, постановила „Укр. Самаританська Поміч“ як львівська централя вести далі своє гуманне, пожиточне діло високої ваги і в тій цїли відбудуть ся 8-го вересня с. р. збори, на яких обговорить ся справу фондів, отвиранє філїй на провінції, закладаня відживних стацій т. зв. „Labestationen“, заосмотрюваня жовнірів в часописи і книжки, то що.

Діяльність „Самаританської Помочи“ по важких досвідах в тім напрямі буде вреші ведена тільки для ранених і недужих жовнірів Українців.

Бажаючи сїй гарній і конечній інституції як найкрасшої орґанізаційної сили і видатних успіхів, ми з нашого боку будемо все радо подавати до загального відома її дальші заходи і змаганя.

— **Кінець військовій справедливоси.** Наслідком постанови посольскої палати з дня 6. червня 1917 р. цісарські розпорядки про військове судівництво втратили правосильність. Найвисший трибунал занимав ся справою, що має статись із слїдствами, які на основі тих роспорядків ведуть ся в військових судах. Найвисший судовий і касаційний трибунал прилучив ся до гадки найвисшого трибуналу крaєвої оборони, що слїдства початі в військових судах на основі цісарських розпорядків з дня 25 VI. і 4 XI 1914 р., яких оконечно ще не залагоджено, мають тепер знов припасти під компетенцію цивільних карних судів. Міністер справедливости подав прокураторіям вказівки, щоб від військових судів зажадали відступленя справ, які належать до компетенції цивільних судів.

— **Дітвацькі амбіції — ще й друковані.** В одній часописи читаємо таке: „На окреме обговорене заслугує також справа Українського Леґіону взагалі і то також в звязи з офензивою. Увільнені повіти можуть дати тисячі нових добровольців. З другої сторони політична сторона Леґіону стає з огляду на події за кордоном виринати щораз виразнїйше і власти зачинають на нас з того боку дивити ся. На наше нещастє як раз в таку пору нема у нас ні одної людини, яка розуміла би вагу справи — противно є всі дані до як найдальше ідучих компромітаций. Команди Леґіону нема — а на таким ґрунті легко родять ся дітвацькі амбіції „відіграти ролю“ в леґіонї і бути „вождом“ Українського Леґіону“.

Кого тут подивляти, чи дітвака, що писав, чи дітвака що „інформував“...

Є в полї леґіон — і „команди леґіону нема“... Але є дітвацькі амбіції, що кажуть вічно цьокати... — хотби се вело до найдальше ідучих компромітацій...

ОПОВІСТКИ.

Четвер, дня 30. серпня 1917.

Нині: 30. серпня гр.-кат. Мирона мч., римо-кат.

Завтра: 31. серпня гр.-кат. Фльора і Лав., римо-кат. Раймунда.

○ Вписи учеників гри на фортепяні і цитрі в знаній від 25 лїт концесіонованій школї музичній И. Павла Виґнанського розпочинають ся з днем 28. серпня що дня від 8 год. до 1 год. перед полуднем і від 2—7 год. по полудни. В тих самих годинах можна вписувати ся на

історію, теорію і гармонію музики. Наука розпо чинає ся дня 2. вересня в льокали Ринок ч. 34.

○ Вписи хлопців і дівчат до першої, другої і третої кляси народної школи ім. кн. Льва у Львові на Личакові, вул. Клушинська ч. 5. (бічна вул. Личаківської між вул. Гловиньского а Гавзнера), відбудуть ся в днях 28., 29., 30., 31. серпня і 1. вересня 1917 в школі при вул. Клушинській ч. 5. (перший поверх), кождого дня від години 9—12 перед полуднем і від 4 до 7 по полудни. — Українці, памятайте на то, що Вашим святим і народним обовязком є, посилати лише до своєї рідної школи. Лиш в рідній школі наша будучність! Лиш своя рідна школа дасть Вашим дітям як найліпше виховане і найліпшу науку. — Управа школи.

○ Вписи до школи ім. М. Шашкевича у Львові при ул. Скарбківській ч. 26. будуть відбувати ся в днях 29., 30. і 31. серпня 1917 р. від год. 9—12 рано і від 4—6 по полудни.

○ Вписи до ц. к. учительської семинарії жіночої у Львові і до школи вправ при тій семинарії (ул. Сакраменток ч. 7) відбудуть ся в пятницю дня 31. серпня с. р. від год. 8 до 12 рано.

○ При ласкавій співучасти Вс. о. пароха Твердохліба зібрано в Краківци на фонд ім. митр. Андрея ґр. Шептицького для українських сиріт К 103. Зібранем занялись Вп. Славця і Іванна Кохановські, Вп. Марія Фартухівна, Вп. Петро Пелехатий і Іван Михалович. Гроші відіслано чеком до Дністра.

○ Вп. Членів Надз. Ради Т-ва „Вз. П. Учит." запрошуємо на засідане, яке відбудеть ся в суботу дн. 8. н. ст. вересня о год. 10 рано в домі У. П. Т. вул. Мохнацького ч. 12 (саля на I. поверсі).

Предметом нарад будуть вельми важні справи. Тому, що Надз. Рада дуже здекомплетована, просимо кождого (у) з Вп. Членів, який зможе на сей день приїхати до Львова, взяти участь в сій нараді. Зі звісних причин не висилаємо поіменних запросин. — Дирекція Вз. П. Учит. — Ів. Стронський, М. Мороз. 1—3

З італійського фронту.

ВІДЕНЬ, 29. серпня. З воєнної пресової кватири доносять: Від Сельо над горішною Сочею аж по Віппах були вчора знов сильні бої. Неприятеля знов всюди відперто.

З німецького звідомленя.

З дня 29. серпня.

Східний фронт:

Фронт баварського князя Леопольда:

Ніяких більших воєнних ділань.

Фронт ґенерала полковника арх. Йосифа:

По обох долини Ойтоз наступали німецькі і австро-угорські війська на деякі становища на узгірях і відкинули сильні протинаступи на північ від Гроцешті. — Полонено понад 600 бранців. — Румуни наступали безуспішно проти лінії на горах між долинами Касіну і Путни.

Фронт маршалка пільного Макензена:

На склоні гори на захід від середущого Серету по успішнім артилерійним підготованю пруські, саські і мекленбурські війська в борбі між домами заняли село Мунцелюль.

Побитого неприятеля відкинули через більше становищ по обох боках долини Сушіта в північно-східнім напрямі. О неповзятість наступаючих розбились сильні російсько-румунські протинаступи. — Ворог втратив понад 1000 полонених, 3 гармати і 50 скорострілів та поніс криваві болючі втрати.

На схід від зелізниці Фокшана Adjudulnou жива діяльність артилерії.

Македонський фронт:

Огнева діяльність була деколи сильнійша між в послідній часі, передовсім між Вардаром і озером Дойран.

Передполеві боротьби на східнім склоні Снідзе-Пляніна були для Болгарів успішні.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.

